

Porażka Zełenskigo – wyniki wyborów samorządowych na Ukrainie

Maciej Zaniewicz

Wstępne wyniki wyborów samorządowych przeprowadzonych 25 października na Ukrainie świadczą o porażce rządzącego ugrupowania Sługa Ludu. Jej skutkiem będzie wzrost napięć między władzą centralną a regionami, których kompetencje wzrosły za sprawą wdrażanej reformy samorządowej. Możliwa jest także stopniowa dezintegracja frakcji rządzącej w Radzie Najwyższej.

Dlaczego te wybory są wyjątkowe?

Przeprowadzone wybory kończą ważny etap reformy decentralizacyjnej na Ukrainie. Jej celem jest wzmocnienie jednostek samorządu terytorialnego poprzez zmniejszenie ich rozdrobnienia i zwiększenie kompetencji. Po wyborach ukonstytuują się nowe gromady (odpowiednik polskich gmin), których liczba spadnie z ok. 12 tys. do niespełna 1500. Nowych rejonów (odpowiednik powiatów) będzie 136 (zamiast 490). Nowe gromady uzyskają samodzielność finansową. Nie będą już musiały zabiegać o dotacje u władz centralnych dzięki pozostawieniu w ich budżecie 60% podatku dochodowego od osób fizycznych. Reforma, zwiększając znaczenie jednostek samorządu terytorialnego, przyczyniła się do zaostrzenia politycznej walki o mandaty, włączając w to liczne naruszenia odnotowane przez policję.

Jakie są rezultaty wyborów?

Wstępne wyniki wyborów wskazują, że rządząca partia Sługa Ludu (SL) poniosła porażkę. Kandydaci SL nie zdobyli większości w głosowaniu na mera w żadnym z najważniejszych miast obwodowych, w większości nie wchodząc nawet do drugiej tury. Sukces osiągnęli dotychczasowi merowie i wielu z nich prawdopodobnie pozostanie na swoich stanowiskach, np. w Charkowie, Kijowie, we Lwowie czy w Odessie. Również formacje lokalne, często skupione wokół merów, odniosły sukces w głosowaniu do rad miejskich. Dobre wyniki uzyskały także partie opozycyjne: prorosyjska Platforma Opozycyjna – Za Życie (OPŻŻ) oraz prozachodnia Europejska Solidarność (ES) Petra Poroszenki. Umocniły się one w tradycyjnych dla nich

obszarach – OPŻŻ na południu i wschodzie, a ES na zachodzie kraju.

Jakie są wyniki tzw. sondażu Zełenskigo?

Wraz z wyborami Ukraińcy mogli oddać głos (w odrębnym sondażu) na pięć propozycji prezydenta: kara dożywocia za korupcję na dużą skalę, utworzenie specjalnej strefy ekonomicznej w Donbasie, zmniejszenie liczby deputowanych do parlamentu, legalizacja marihuany do celów medycznych i wykorzystanie gwarancji bezpieczeństwa wynikających z memorandum budapeszteńskiego. Największym poparciem, po podliczeniu ponad 70% głosów, cieszy się zmniejszenie liczby deputowanych (niemal 90%). Sondaż ten jest jednak niewiążący prawnie. Jego celem było zmobilizowanie elektoratu do udziału w wyborach oraz zdobycie społecznego mandatu do realizacji polityki Zełenskigo w sprawie konfliktu w Donbasie. Pierwszy cel nie został osiągnięty – frekwencja w wyborach była niska (36,8%) z uwagi na pandemię COVID-19. Choć mandat społeczny dla pomysłów Zełenskigo jest również wątpliwy z uwagi na naruszenia w trakcie przeprowadzenia sondażu, punkty dot. Donbasu prawdopodobnie zostaną wykorzystane w negocjacjach z Rosją.

Jakie mogą być skutki wyborów?

Dobry wynik dotychczasowych merów i skupionych wokół nich partii politycznych wraz ze zwiększeniem kompetencji samorządów będzie skutkowało zaostrzeniem napięć na linii

KOMENTARZ PISM

centrum–regiony. Władze centralne będą najprawdopodobniej zabiegały o przeprowadzenie zmian w konstytucji (kolejny etap reformy decentralizacyjnej) ograniczających niezależność samorządów, jak np. zwiększenie znaczenia prefektów. Porażka SL może natomiast przyspieszyć proces dezintegracji frakcji rządzącej w Radzie Najwyższej i osłabić pozycję Zełenskiego. Już teraz, mimo posiadania większości w parlamencie, SL musi coraz częściej zabiegać o głosy

opozycji w celu zachowania większości podczas głosowania. Niezadowolający rezultat ugrupowania też może skłonić niektórych deputowanych do przyłączenia się do innych frakcji lub założenia nowych. Utrudni to realizację polityki Zełenskiego, gdyż będzie skutkowało wzrostem wpływu oligarchów kontrolujących frakcje opozycyjne i stronnictwa w ramach SL.